

פרשת ראה

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
20:34	19:45	18:55*	י-ם
20:31	19:43	18:53	ת"א
20:34	19:45	18:55	חיפה
20:32	19:44	18:54	ב"ש

* לנוהגים 40 דק: 18:35

ראה אני הגעתי

ורובם יורדים למטה ולא עולים, ולבסוף מגיעים אל הקללה, והיא הנוראה ביותר לסור מעל ה' עד כדי עבודה זרה. והנה בספר מנחת יהודה (פרשת ראה עמ' ס"ה, להגאון המקובל רבי יהודה פתיה זצוק"ל, שהשבוע כ"ז אב חל יום פטירתו), כתב לפרש את הפסוק ואת הקללה על הר עיבל, ע"פ דברי הזוהר (ח"א דף נו ע"ב) שארבעה מתו בעטיו של נחש, [עטה בלשון ארמית פירושה עצה, והיינו שארבעה מתו בגלל עצתו של הנחש לחוה], עמרם, ישי, בנימין, לוי, [וכן הוא בגמרא (שבת נ"ה:)] רק ששם במקום לוי מופיע כלאב בן דוד, ולכן ציין לזוהר], וראשי תיבות של שמם עיבל, והיינו ונתת את הקללה של אדם הראשון על הר עיבל, שגם הם בכלל הקללה. וכשנתבונן בדבריו נראה שא"כ הפסוק פונה לצדיקים הגדולים ביותר, ועליהם הוא אומר ואת הקללה על הר עיבל, שהאדם צריך להיות שלם כל כך עד שלא תמצא לו סיבה למותו רק בשל כך שנקנסה מיתה על האדם. ולפי דבריו גם הברכה היינו הברכה של אדם הראשון, וכנראה שהכונה לאדם שקודם החטא, שכלל לא היה צריך למות, ונתברך בחיים ארוכים לעד ולעולם, והיינו שיתעלה ויגיע למעלת אדם הראשון שקודם החטא, שלא נפטר מן העולם וכמו אליהו הנביא ור' יהושע בן לוי, שנתעלו מעל כל בני האדם, ולא שלט בהם מלאך המוות, וגם לזה זכה משה רבנו בבלינה מסוימת וכמו שאמרו רבותינו (סוטה י"ג:)) שמשא רבנו לא מת, ע"ש, ונוכל לרמוז זאת במילה הראשונה של הפרשה שהיא שם הפרשה, ראה, ראה אני הגעתי, והדברים מפליאים.

אחים יקרים נמצאים בפתיחתו של החודש האחרון בשנה חודש אלול, חודש הדורש מאיתנו תשובה ומעשים טובים, אני לדודי, שינוי דרך שינוי מעשים, ולכאורה יכולה להתקבל אצל האדם מחשבה, שחודש זה מיועד רק לאלו שעברו עבירות וצריכים לחזור בתשובה, [מה שבדורנו זה כולל כמעט את כולנו, כמעט בלא יוצא מן הכלל, חוץ מהגדולים והמיוחדים שבדורנו, וא"כ כבר לא היה צריך לשכנע אותנו מדוע צריך להתחזק ולעמול בחודש הזה], אבל באמת הדברים אמורים לא רק לאלו הפושעים, אלא אפילו לצדיקים, ובאמת שאדרבה אנחנו נראה שהצדיקים הם מתרגשים יותר בחודש זה ומתאמצים יותר, ואילו כמה שאדם פחות צדיק פחות הוא מרגיש שצריך לעבוד על עצמו, ויש כאלה שחושבים שכלל אין להם מה לשנות, הוא טוב ומצוין והלואי כולם היו כמוהו. ולפי האמור גם המון העם דהיינו אנחנו הבינוניים, התורה מצוה לנו אל תהיה בינוני, תתעלה מן הבינוניות, תשאף להיות גדול, ורק כך תזכה לברכת התורה ותברח מן הקללה.

השבוע נתבררנו מרה בפטירתו של חכם שלום הכהן זצוק"ל שנפטר ביום שני השבוע כ"ה אב תשפ"ב, הרב היה גדול בתורה ללא ספק, אבל מעבר לזה גם היווה סמל לשאיפת השלימות לכל מי שראהו או בא עימו במגע, שכן דרש מכל אחד ובראש ובראשונה מעצמו, להיות גדולים בתורה, ולברוח מן הבינוניות, ומן הסמליות הוא שנפטר בשבוע הזה בו משה רבנו דורש מאיתנו גדלות בתורה וזהירות מן הבינוניות, ה' יזכנו לילך באור תורתו, ונאמץ לעצמנו כל אחד תכנית הכוללת גדלות ועליה בימי חודש אלול, לימוד רב יותר, ועבודת המידות, שרק כך נזכה לעלות ולהתעלות במעלות התורה והיראה והמוסריות. אכ"ר.

בתחילת פרשתנו משה רבנו מכריז לפני עם ישראל על הברכה והקללה שהוא נותן לפניהם, ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, ומיד מפרש מהי הברכה ומהי הקללה, את הברכה אָשֵׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֲלֵקִיכֶם אָשֵׁר אֲנִי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם, וְהַקְלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֲלֵקִיכֶם וְסָרְתֶם מִן הַדְּבָר אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם לֵלֶכֶת אַחֲרַי אֲלֵהֶם אַחֲרַי אָשֵׁר לֹא יִדְעֶתֶם. והדבר תמוה וכי באותו היום הוא נתן לפניהם ברכה וקללה זו, הרי כבר לפני ארבעים שנה במתן תורה נתן לפניהם ברכה למי שישמע לדברי התורה, וקללה למי שלא, וא"כ מה מחדש משה רבנו בהכרזה זו. ועוד שמיד לאחר מכן מצוה משה רבנו: וְהָיָה כִּי יִבְאֶה יְדוֹן אֲלֵיכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ כֹּא שְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ וְנִמְתָּה אֶת הַבְּרָכָה עַל הַר גְּרִזִים וְאֵת הַקְלָלָה עַל הַר עֵיבֶל, ומפשטות הלשון וסמיכות הפסוקים, נראה שמדבר על אותה ברכה וקללה האמורים בפסוקים שלפני כן, ולכאורה מה שייך לשים אותם בהרים, ואמנם רש"י ביאר שהכונה על המברכים ולא על הברכות, וביאר בשפתי חכמים (אות ה') שאם היה חוזר על הברכה עצמה הרי אין בה ממשות, ואמנם בדברינו רצינו לבאר בס"ד דבר מחודש.

הנה הספורנו בתחילת פרשתנו כתב: ראה- הביטה וראה שלא יהיה ענייך על אופן בינוני כמו שהוא המנהג ברוב, כי אמנם אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה והם שני הקצוות כי הברכה היא הצלחה יותר מן המספיק על צד היותר טוב, והקללה היא מארה מחסרת שלא יושג המספיק ושניהם לפניכם להשיג כפי מה שתבחרו. עכ"ל. ולדבריו הברכה והקללה האמורים כאן הינם דרישה מן האדם לשאוף אל השלימות שזו הברכה, ולהזהירו מן החיסרון הגדול ביותר שזו הקללה, ונמצא שמשא רבנו מזהיר את כלל ישראל על השלימות ומזהירים מן החיסרון הגמור ואף מן הבינוניות, ולכן משה רבנו משתמש בלשון ראה, לשון של אזהרה, הזהר שלא תהיה בינוני.

ולדבריו יובן מדוע התורה אומרת הברכה והקללה בה' הידיעה, שכן הוא מדבר על הקצוות, הברכה הכי גדולה שיכולה להיות, ולהיפך הקללה ח"ו, ובוזה יבואר גם מדוע מזכיר משה רבנו בדבריו את עצמו, אנכי נותן לפניכם היום, שלכאורה לשון אנכי הוא מיותר, שיכול היה לומר ראה אתה מקבל ברכה וקללה, ומדוע הזכיר עצמו כהנחתו, ולפי האמור יובן שכן משה רבנו היה שיא השלימות, ורוצה ללמדנו שאין זה דבר בלתי מושג לאדם, אלא אני בעצמי הגעתי ואני מלמד אתכם על הברכה והקללה. ובוזה יובן מה מחדש להם כעת משה רבנו יותר ממה שנתן להם עד עתה, שאמנם את התורה הוא נתן להם, ושהברכה היא לשמוע אל דבר ה' גם אינה חידוש, אבל הברכה בה' הידיעה שהיא קצה וגבול השכר שיגיע אל האדם אם רק ישמע בכל כוחו לדבר ה' ולא ילך יקל על עצמו ויוותר, וזה חידוש גדול המשמיענו בפרשתנו.

והנה אם נבאר את המשך הפסוקים ע"פ דברים אלו, א"כ הברכה והקללה שהולך משה רבנו להשמיעם בהר גריזים והר עיבל, אינם אלא הכרזת הדרישה מעל ההרים וצריך להבין לאיזה צורך. ולפי האמור נראה שרוצה משה רבנו לבאר שכל אחד יכול להגיע אל השלימות, ואין זה דבר הניתן ליחידי סגולה, אלא כל ישראל עם סגולה המסוגלים להגיע אל השלימות. ועוד רוצה להשמיעם את ההיפך, את הזהירות מן הבינוניות, שלהשאר באמצע קשה מאוד

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן אמיניאן בת רחל, ואהרון רונן בן לידיה, ולרפואה שלימה לאורטל בת חנה

הליכות והלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג.)

הליכות ליום שבת (המשך, קריאת התורה)

חילוק בין המדרשים שבמדרש תנחומא (יתרו ט"ו) מוזכר לחזור פעמים ושלוש כדברי השו"ע, אולם במדרש רבה (שמות רבה מ' א) מוזכר ארבעה פעמים]. וזכור לטוב עטרת ראשי אבי מורי ר' יהודה לוי ז"ל, היה קורא בתורה בצבור במשך כחמישים שנה, ובכל זאת בכל שבת בבוקר בשעה שלוש ארבע, היה קם ועובר על הפרשה, וקולו היה מתנגן חרישית בבית בניגון הטעמים.

פב. ראוי והגון שהשליח צבור הקורא בספר תורה יהיה בקי בכתיבת אותיות סת"ם, בכדי שיתן עיניו בעת קריאתו להבין ולהבחין בס"ת אם נכתב כראוי וכשורה, ופעמים שיש טעות ניכרת לעין ואף אחד לא יודע ממנה מפני שלא בקיאים בצורת האותיות ובדינים הפוסלים [וכעין זה כתב בספר לודוד אמת (סי' ז' אות כ"א), ע"ש שהצריך עוד שהקורא בתורה יהיה בקי בפרשות פתוחות וסתומות וחסרות ויתירות]. ומי שיכול לעבור עליו ברכה, שכך יודע הוא הנקראת מתוך הספר תבוא עליו ברכה, שכך יודע הוא לפחות שפרשה זו כשרה ולא ימצא בה טעות, ולא יצטרכו להוציא ס"ת אחר, ובכך מונע בזיון ס"ת, והוא בכלל כבוד התורה, וכשם שהוא מכבדה יכבדוהו מן השמים.

פג. עד כאן דברנו מענין העולים והקורא, אך כמו כן צריך לעשות הכל שהספרי תורה שקוראים בהם יהיו כשרים לכל הדעות, בלא פקוקים ובלא חששות, [מעבר לכך שהספר צריך להיות ירא שמים וזה תנאי ראשוני לסופר לכתוב וכמו כן לקנות ממנו, ועיין עוד מה שכתבנו בהלכה ע"ג], ואם ישנם כאלו מיד יפנו לסופר וישתדלו לתקנם ככל האפשר, ומ"מ יזהרו גם כן לבל יפגעו ח"ו בתורמי הספר תורה, ואם הם נמצאים לא יוציאו ס"ת אחר בשל דבוקים או פירודים באותיות, בכדי שבעל הספר לא יפגע, שרבים הם המתירים לקרוא בס"ת כזה, וכמו שכתב בשו"ת יביע אומר (ח"ט חיו"ד סי' כ"א), והוסיף שמ"מ השליח צבור יזכור הטעויות ואחר השבת יתקנם.

פד. בבית יוסף (סי' קמ"ו ורפ"ה) הביא מחלוקת ראשונים האם מותר לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בעת קריאת התורה, ומכיון שרוב הראשונים כך נקט להלכה, אלא שכתב (סי' קמ"ו בבדק הבית) ומכל מקום נכון לכיון אדם דעתו בכל הפרשיות ולשמעם מפי שליח צבור. ובשו"ע (סי' קמ"ו סעי' ב', וסי' רפ"ה סעי' ה') פסק שיכול לקרות הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום בשעת קריאת התורה, אלא שהוסיף (סי' קמ"ו שם): שכל זה אינו ענין לפרשת זכור ופרשת פרה שהם בעשרה מדאורייתא, שצריך לכיון ולשומעם מפי הקורא. והנכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכיון דעתו ולשומעם מפי הקורא. עכ"ל. ויש אחרונים שפסקו שמן הדין אסור לקרוא שמו"ת בשעת קריאת התורה (כמבואר במשנ"ב סי' קמ"ו ס"ק ט"ו בשם הפרי חדש והש"ח והגר"א), וכדבריהם כן נראה דעת רבנו האר"י בשער הכונות (דף כ"ב ע"א) ובשער המצוות (דף לד סוף ע"ב), אולם גם לדעה זו התירו לקרוא פעם אחת מקרא ביחד עם השליח צבור (משנ"ב שם וחזו"ע ח"א עמ' ש"ט). [ואולם אינו מוכרח שהפוסקים האוסרים יסברו כן, אך אינו מוכרח גם להיפך, וגם מדברי רבנו האר"י בשערים הנ"ל אין ראיה לכאן או לכאן, אלא שמ"מ לענ"ד עדיף לשתוק לגמרי ולשמע הפרשה מפי השליח צבור].

עה. ומהאמור בהלכה הקודמת נלמד שמי שאינו קורא בתורה ברכתו הינה לבטלה, ולכן צריך לעמוד על המשמר להזהר ולהזהיר את אחרים לקרוא ביחד עם השליח צבור, ומי שאינו קורא ביחד עם השליח צבור, אינו נמנה בכלל השבעה עולים (שו"ת הרשב"ש סי' ר"ד, ושו"ת הרשב"ש סי' תכ"ח, ועוד, הביאם להלכה בחזו"ע שבת ב' עמ' ר"ס), ואם עלה מישהו שלא קרה צריך להעלות עולה נוסף להשלים לשבעה עולים כחובת היום. [ואם זה רק עלה אחד אינו צריך להוסיף שכן אנו מוסיפים תמיד את המפטיר, אבל אם זה יותר מאחד צריך כבר להוסיף, ולכן הנכון להסביר הלכה זו לציבור הרחב, ולתלות פתק גדול שחובה על כל עולה לקרוא ביחד עם השליח צבור, וכן שהשליח צבור הקורא בתורה יזכיר תמיד לעולים לקרוא איתו, ובמהלך הקריאה יביט אם קוראים עימו, ואם לא יסמן להם לקרוא איתו מתוך הספר]. וממוצא דבר אתה למד שאין לקרוא בתורה למהר בקריאת הפרשה, שפעמים רבות העולה אינו מספיק לקרוא ביחד עם הקורא, ובנוסף לכך יש בזה ח"ו בזיון למצוה שמראה שמחפש לגמור את הקריאה, אך כמו כן לא יקראנה באריכות גדולה ובמשכית כל טעם וטעם, ודרך אמצעי נבחר.

עט. צריך לכיון לברכות הקוראים בתורה ולברכות המפטיר ויענה אחריהם אמן, ויעלו לו להשלים מנין מאה ברכות שחיסר מנינם בשבת. (שו"ע סי' רפ"ד סעי' ג', וב"י סי' מ"א, ע"ש). [שהרי יש שבעה עולים שהם חובת היום, וכל אחד מברך שתי ברכות, הרי לנו ארבע עשרה ברכות, והמפטיר מברך עוד שבע, הרי עשרים ואחת ברכות]. אולם צריך לעורר את העולים לברך בקול ולעורר את הצבור שיכוונו לצאת ידי חובתם ויענו אמן. [שאו"כ שמדברי הבי"י (סי' מ"ה) משמע שאפילו לא ענו אמן יצאו ידי חובה, מ"מ בשו"ע העתיק לשון הראשונים שיענו אמן, ומשמע שלא סמך על סברתו להחשיבם מבלי ענית אמן. ואח"כ ראייתו שכן למד הפמ"ג (מש"ז סי' קכ"ד סוס"ק ד) מדברי השו"ע, והביאו בחידושי הגאון רע"א (סי' רפ"ד סעי' ג'), וביאר הטעם שמכיון שהוא לא קורא בתורה לכן צריך שיענה אמן שכן גדול העונה אמן יותר מן המברך וביחד עם שמיעתו וכונתו לצאת נחשב לו כאילו בירך בעצמו. ע"ש. ויש להעיר עוד שלכאורה צריך לומר לעולים לכיון להוציא בברכתם את הרבים ידי חובה, שהרי בכל מקום צריכים המברך והוציא והשומע לצאת, ואע"פ שהשו"ע כתב שרק על השומעים לכיון, אולי פשוט לו שהעולים מכוונים להוציא את הרבים. וצ"ע].

פ. כתב החיד"א (מורה באצבע אות צ"א): בעלותו לספר תורה יברך ברכות התורה התיבות כתקנן, ובקול רם, כדי שיענו הקהל אמן. ואל יקפיד על מקום העליה שקראוהו שאינו לפי מה שסובר שהוא כבודו, כי כל זה עצות היצר הרע להחטיאו ולטורדו מעבודת ה'. עכ"ל. וכיום שמוכרים העליות אין מקום לקפידא, אך מ"מ לפעמים מתרעמים שלא היה יכולת בידם לקנות עליה זו או אחרת, וידע שהכל משמים, ואם צריך לעלות לתורה, ה' יסובב את כל הסיבות שיעלה לתורה.

פא. הקורא בתורה חייב להכין את הפרשה עד שידע אותה על בוריה, בניקודיה וטעמיה כראוי, וגם מי שברור לו שהוא יודע את הפרשה חייב לחזור עליה פעמים ושלוש לפני קריאתה בצבור (כמבואר בטו"ש ע"י קל"ט סעי' א'), [ואולם למדו זאת מהמעשה שמואב במדרש בר' עקיבא שלא רצה לעלות לתורה מפני שלא הכין את הקריאה, ונראה שיש